

VETOOMUS SUOMALAISEN LUKUTAIDON PUOLESTA

LUKUTAITO ON ELINTÄRKEÄ KANSALAISTAITO JA KANSAKUNNAN KEHITYKSEN PERUSTA.

Sen varaan rakentuvat oppiminen kaikissa ikäryhmissä, työelämässä menestyminen, osallistuminen yhteiskuntaan sekä kyky toimia ja vaikuttaa kansalaisena. Lukutaito ei ole vain koulun vastuulla. Se on koko yhteiskunnan, meidän kaikkien yhteinen tehtävä.

Keväällä 2025 järjestimme ensimmäisen Seis lukupuutto -mielenilmauksen: luimme yhdessä tunnin eduskuntatalon portailla ja luovutimme vetoomuksemme opetusministerille. Tämän jälkeen on otettu tärkeitä askelia: kouluissa on rajoitettu puhelinten käyttöä. THL on suositellut, ettei alle 13-vuotiaille hankittaisi älypuhelimia. Nämä päätökset kertovat, että lasten ja nuorten keskittymiskykyä, oppimista ja hyvinvointia halutaan suojella. Silti työ lukutaidon vahvistamiseksi on vasta alussa.

Viime vuosien tutkimukset kertovat huolestuttavasta suunnasta: lasten ja nuorten lukutaito heikkenee, ja riski jäädä sivuun tiedon, koulutuksen ja työelämän virrasta kasvaa. PISA-tulokset osoittavat lukutaidon merkittävää laskua. Ero hyvin ja heikommien lukevien välillä syvenee ja erinomaisesti lukevien osuus pienenee. Joka viides peruskoulun päättävä jää alle tyydyttävän lukutaidon tason, eikä lukutaito kehity lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa samaan tahtiin. Puutteellinen lukutaito on lähes 420 000 työikäisellä ja noin 800 000 suomalaista tarvitsee selkokieltä.

Lukutaito on keskeinen talouskasvun moottori, sillä se mahdollistaa elinikäisen oppimisen, osaamisen kehittymisen ja tuottavan työelämän. Kun väestön lukutaito vahvistuu, myös innovaatiot lisääntyvät sekä työllisyys ja tuottavuus kasvavat.

Nyt on aika tehdä lukutaidosta meidän kaikkien prioriteetti!

LUKUTAITO ON KANSALAISTAITO.

Taito, jota tarvitaan kaikissa opinnoissa, kaikissa ammateissa ja kaikessa osallistumisessa yhteiskuntaan.

Taito, joka mahdollistaa tiedon tulkinnan, kriittisen ajattelun, keskustelun ja demokraattisen päätöksenteon.

Taito, joka kasvattaa empatiaa, mielikuvitusta, toivoa ja vahvistaa yhteiskunnan taloudellista perustaa.

Lukeminen ei ole pelkkä harrastus, vaan se on perusta, jonka varassa toimimme yhteiskunnassa. Me vetoamme päättäjiin, opettajiin, kasvattajiin, mediaan, kulttuurialaan, työpaikkoihin, yrityksiin ja ennen kaikkea jokaiseen suomalaiseen kotiin: tehdään lukutaidosta ja lukemisesta yhteinen asia. Vaadimme käytännön tekoja, jotta jokainen lukuikäinen suomalainen on vuoteen 2040 mennessä lukutaitoinen.

On aika pysäyttää lukupuutto!

RAKENNETAAN YHDESSÄ SUOMI, JOSSA JOKAISELLA ON OIKEUS JA KYKY LUKEA, YMMÄRTÄÄ JA KUULUA MUKAAN.

MITKÄ OVAT TAVOITTEEMME?

TEHDÄÄN LUKEMISESTA ARKEA

Aikuisen esimerkillä on tutkitusti suuri merkitys lapsen lukutaidon kehitykselle ja on aikuisten tehtävä auttaa lasta löytämään oma suhteensa lukemiseen. Lasten ja nuorten lukuintoa vahvistetaan parhaiten lukemalla heille ääneen ja heidän kanssaan yhdessä, tarjoamalla monipuolisia kirjoja helposti saataville sekä luomalla arkeen rauhallisia hetkiä kirjojen parissa. Myönteisesti lukemiseen suhtautuvista lapsista kasvaa lukevia nuoria ja lopulta lukevia aikuisia.

Turvataan laadukas kirjastoverkko ja koulukirjastojen pysyvyys. Saavutettava kirjasto mahdollistaa monipuolisen kirjallisuuden kaikille taustasta tai taloudellisesta asemasta riippumatta. Rohkaistaan koteja ja yhteisöjä luomaan lukurutiineja ja näyttämään mallia.

Vahvistetaan lukemista yhdessä joka päivä!

RAKENNETAAN LUKUTAIDOSTA VAHVA KANSALAISTAITO

Luodaan yhdessä Suomeen lukemisen kulttuuri, joka tukee kaikenikäisten ja kaikenkielisten lukemista ja kannustaa etenkin lapsia ja nuoria monipuolisten tekstien pariin. Lukutaito on välttämätön taito opinnoissa, työelämässä ja yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Lukemaan oppii vain lukemalla, siksi lukutaitoa tukevat valmiudet tulee rakentaa jo varhaiskasvatuksesta alkaen ja lukemisen tulee olla osa kaikkea opetusta. Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus oppia lukemaan sujuvasti peruskoulun aikana. Myös jokaisella aikuisella, olipa hän työssä tai työelämän ulkopuolella, on oltava mahdollisuus vahvistaa lukutaitoaan.

Tehdään näkyväksi, että lukutaito on kaiken oppimisen perusta ja välttämätön taito työelämässä ja yhteiskunnan jäsenenä toimimisessa. Lukutaito on edellytys lukutaidolle, digitaidoille ja uusien kielten oppimiselle. Lisätään lukemista tukevia hetkiä ja toimintaa varhaiskasvatuksessa ja koulussa, jotta jokainen lapsi ja nuori oppisi lukemaan.

Annetaan lukutaidolle voimaa kasvaa!

LUODAAN LUKURAUHA

Kun luomme lukurauhan, annamme lapsille ja nuorille paitsi tilan lukea, myös tilan kasvaa. Koulujen puhelinrajoitukset ja THL:n suositukset ovat tärkeä alku, mutta varsinainen lukurauha syntyy luokissa, kodeissa ja yhteisöissä, kun aikuiset tukevat sitä omalla esimerkillään. Laitetaan siis puhelin äänettömälle, kirjat näkyville ja luodaan kodin ja koulun arkeen selkeitä lukuhetkiä.

Tuodaan kirjat ja kirjallisuus näkyväksi arjessa ja tehdään lukemisesta yhteinen asia. Puhutaan kirjoista arjessa, vaihdetaan ajatuksia luetuista teksteistä ja ollaan kiinnostuneita myös lastenkirjallisuudesta. Kun lukeminen, kirjat ja niistä keskusteleminen ovat osa kodin, koulun ja ystäväpiirin arkea, lukemisesta tulee luonteva osa arkea. Lukutaito ja kirjallisuudesta nauttiminen eivät saa eriytyä vain tietyille ryhmille eikä lukutaidosta saa tulla uutta luokkajaon mittaria.

Pysähdytään kirjojen äärelle ja tehdään lukemisesta koko yhteiskunnan voimavara!

LUKEMINEN KANNATTA AINA – ETENKIN NYT.

YHTEISTYÖSSÄ JA VETOOMUSTA ALLEKIRJOITTAMASSA OVAT:

*Art House Oy, Aste Helsinki Oy, Aula & Co, Custobar, Digirauha,
Finnish Reading Association, Gaudeamus Oy, Gummerus Kustannus Oy,
Helsingin Sanomain Säätiö, Hertta Kustannus, Into Kustannus Oy, Kaupan liitto,
Kauppakeskus Hansa, Kirjakauppaliitto ry, Kumma-kustannus,
Kustannus-Mäkelä Oy, Kustannusosakeyhtiö Otava, Kustannusosakeyhtiö Siltala,
Lastenkirjainstituutti, Lukukeskus – Läscentrum ry, MIELI ry,
Oppi&ilo, Otavamedia, Otava Oppiminen, Playable, Publiva Oy,
Pääkaupunkiseudun suomen kielen ja kirjallisuuden opettajat ry,
Schildts & Söderströms, SKS Kirjat, Story House Egmont Oy Ab,
Suomalainen Kirjakauppa, Suomen kielen ja kirjallisuuden opettajat ry,
Suomen Kirjailijaliitto, Suomen kirjastoseura, Suomen Kustannusyhdistys,
Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, Suomen Luonnonsuojeluliitto,
Suomen Näytelmäkirjailijat ja Käsikirjoittajat ry,
Suomen tietokirjailijat ry, Sydänliitto – Neuvokas Perhe, WSOY*

Lähteet

[Lukukeskus 2025](#)

[Opetushallitus 2025](#)

PIAAC II-tutkimus

[Pisa-tutkimukset 2018 ja 2022](#)

[Selkokeskus 2025](#)

[THL 2019](#)

Yhteistyökumppaneiden lista päivittyy tapahtumaan asti.